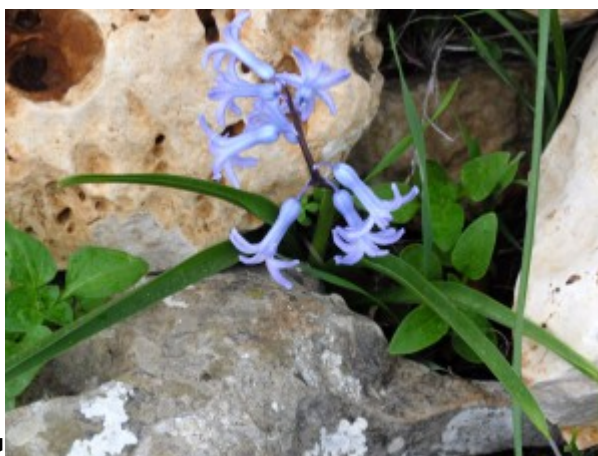

חודש טבת - יקינתון מזרחי

שיר ורד shir20@gmail.com

יקינתון מזרחי *Hyacinthus orientalis* הינו גיאופיט ממשפחת השושניים הגדל בחורשים ובבתות בעיקר בקרקעות סלעיות ומצוקיות. היקינתון גדל בצפון הארץ -בכרמל, בגליל העליון והתחתון ובחרמון. הצמח נדיר למדי אך בולט בפרחיו התכולים.

היקינתון פורח בשיא החורף בעיקר בחודש טבת (תקופת פריחתו מתחילה בסוף דצמבר ומסתיימת במהלך חודש מרץ). בסוג **יקינתון** כ 30 מינים, בארץ גדל רק המין **יקינתון מזרחי**. שם הסוג בעברית **יקינתון**, קרוי על פי השם המדעי יאקינתוס , בעקבות המיתולוגיה היוונית לפיה אפולו הפך לצמח את יאקינתוס בנו של פיראוס מלך מקדוניה. תואר המין בלטינית ובעברית מעיד על מקורו מהמזרח התיכון. **ליקינתון מזרחי** עד 6 עלים ערוכים בשושנת. רוחבם 0.5 עד 2 ס"מ, סרגליים או קמורים מעט, ולרוב מחודדים בראשם. העלים שרועים עד זקופים-מלוכסנים. **ליקינתון** גבעול פריחה יחיד ונמוך, 10-30 ס"מ, זקוף, חלול ולאורכו תלויים 5-15 פרחים. ניצני הפרחים לרוב לבנים. בפרח 6 עלי עטיף בצבע תכלת אשר מחציתם התחתונה מאוחה לצינור ומחציתם העליונה פרושה לרווחה. השחלה כדורית, יושבת בתחתית הפרח ומשווה לבסיס הצינור מראה תפוח.

יקינתון מזרחי. צילם: שיר ורד ©

ניצני פרחים של יקינתון מזרחי. צילם: שיר ורד ©

פּרָחֵי הַיִּקִּינְתוֹן מוֹתָאמִים לַפְּרִיחָה בַּגֶּשֶׁם, מְשׁוֹלְשִׁים כִּלְפֵי מָטָה בַּאֲמָצְעוֹת עוֹקֵץ דֶּק וְצִבְעוֹנִי, שֶׁצִּבְעוֹ לָרֹב כֶּהָה בַּמִּקְצֵת מִצְבֵּעַ הָעֵטִיף. הָאֲבָקָנִים וְעִמּוֹד הָעֲלִי קִצְרִים מֵהַצִּינּוֹר וְלֹכֵן אֵינָם חֲשׂוּפִים לַגֶּשֶׁם. עִמּוֹד הָעֲלִי קִצֵּר מֵהָאֲבָקָנִים, וְלֹכֵן בְּגִלְלֵי שֶׁהִפְרַח מְשׁוֹלְשֵׁל כִּלְפֵי מָטָה - הָאֲבָקָה הַנוֹפֶלֶת מֵהָאֲבָקָנִים לֹא מְגִיעָה לְצִלְקֶתָּהּ וּבִכֵּךְ נִמְנָעֶת הָאֲבָקָה עֲצֻמִּית. הַפְּרִי הַלֵּקֶט בַּעַל שְׁלוֹשָׁה מִקְצוֹעוֹת, כִּמְעַט כְּדוּרִי.

פרחים של יקינתון מזרחי משולשלים כלפי מטה. צילם: שיר ורד ©

יקינתון מזרחי הוא צמח המקור ממנו תורבת היקינתון המגודל בגננות. תירבותו של המין קדום למדי והחל כנראה במאה ה-16. צמחי היקינתון הגדלים בר בארץ נמוכים מאלו המוכרים לנו בתרבות, צבע פרחיהם תכלת בלבד (עם משרעת גוונים גדולה מלבן ועד כמעט סגול) והתפרחת דלילה. אוכלוסיות גדולות של **יקינתון** נמצאות במדרון של מצוק הארבל, באתר קרני חיטים וברכס התורען. אתר נגיש מאוד נמצא מצפון לבית רימון בתחתית המצוקון הנמצא מדרום לשביל המטיילים המסומן בשחור.

בשנים האחרונות בוצעה חלוקה מחדש של משפחות השושניים והנרקיסיים. במסגרת החלוקה החדשה משוייך **היקינתון** למשפחת האספרגיים (Asparagaceae). למשפחה זו שוייכו מלבד **אספרג** ו**עצבונית** גם מרבית הסוגים עם גבעול פריחה הנושא פרחים לאורכו כמו **חצב**, **בן-חצב**, **זמזומית**, **כדן** ו**נץ-חלב**.

יקינתון מזרחי הוא צמח מוגן.

יקינתון מזרחי - פרחים בהירים. צילם: שיר ורד ©

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: ורד, ש. 2014. צמח החודש: חודש טבת - יקינתון מזרחי, כתב-עת "כלנית" מספר 1.

<https://www.kalanit.org.il/?p=1264>